

BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA DIFFERENSIAL YONDASHUVNI AMALGA OSHIRISHDAGI MUAMMOLAR

Rahmonaliyeva Noila Yig‘itali qızı.

Namangan davlat pedagogika instituti magistranti.

Ta‘lim tarbiya nazariyasich(Boshlang‘ich ta‘lim‘)

Email: rahmonaliyevanoila98@gmail.com

Tel: +998 88 553 22 53

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23245884>

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang‘ich ta‘lim jaraynida differensial yondashuvni qo‘llashning nazariy asoslari, amaliy mexanizmlari, mavjud muammolar, ularni keltirib chiqaruvchi omillar hamda ularni bartaraf etishning samarali yo‘llari yoritilgan. Yana individual yondashuv ham keltirilgan. Har bir o‘quvchining shaxsiy imkoniyatlari, bilim darajasi va o‘rganish sur‘atini inobatga olish orqali ta‘lim sifatini oshirish imkoniyatlari tahlil etilgan. Tadqiqotda shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim konsepsiyasi, differensial topshiriqlar tizimi, individual o‘qitish strategiyalari va pedagogning kasbiy kompetensiyasi o‘rtasidagi o‘zar bog‘liqlik ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, maqolada dars jaraynida differensial yondashuvni joriy etishning metodik usullari, o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirishda va ijdiy qobiliyatini rivojlantirishda ushbu yondashuvlarning ro‘li amaliy misollar asosida ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Boshlang‘ich ta‘llim, differensial ta‘lim, strategiya, inklyuziv, kreativ, diagnostika, o‘quvchi, texnologiya, individuallashtirilgan ta‘lim, pedagogik kompetensiya, ta‘lim samaradorligi, innovatsion metod, differensial topshiriqlar, ijodiy rivojlanish.

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические основы, практические механизмы, существующие проблемы, факторы, их обуславливающие, и эффективные пути их устранения в процессе начального образования. Представлен индивидуальный подход. Проанализированы возможности повышения качества образования за счет учета личностных возможностей, уровня знаний и темпа обучения каждого учащегося. В исследовании научно обоснована взаимосвязь концепции личностно-ориентированного образования, системы дифференцированных заданий, индивидуальных стратегий обучения и профессиональной компетентности учителя. На практических примерах показаны методические приемы внедрения дифференцированного подхода в учебный процесс, его роль в повышении мотивации учащихся и развитии их творческих способностей.

Ключевые слова: Начальное образование, дифференцированное обучение, стратегия, инклюзивный, творческий, диагностический, ученик, технология, индивидуализированное обучение, педагогическая компетентность, эффективность обучения, инновационный метод, дифференцированные задания, творческое развитие.

Abstract. This article discusses the theoretical foundations, practical mechanisms, existing problems, factors causing them, and effective ways to eliminate them in the process of primary education. An individual approach is also presented. The possibilities of improving the quality of education by taking into account the personal capabilities, level of knowledge, and learning pace of each student are analyzed. The study scientifically highlights the interrelationship

between the concept of person-centered education, the system of differentiated tasks, individual teaching strategies, and the professional competence of the teacher. The article also demonstrates methodological methods for introducing a differentiated approach in the teaching process, the role of these approaches in increasing students' motivation and developing their creative abilities, based on practical examples.

Keywords: primary education, differentiated approach, individualized education, person-centered teaching, pedagogical competence, student activity, educational effectiveness, innovative methods, differentiated tasks, creative development.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida ta‘lim jarayonining zamonaviy talablarga mos tashkil etilishi O‘zbekistonning ustuvor maqsadlaridan biridir. Boshlang‘ich ta‘lim bosqichi ta‘lim tizimining poydevori sifatida o‘quvchilarda dastlabki bilimlar, ko‘nikmalar, malakalar, fanga oid hamda tayanch kompetensiyalar shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu bosqichda ta‘lim jarayonida natijaga erishish uchun ko‘proq ikki yondashuv ya‘ni **differensial va individual yondashuvlardan** boshlang‘ich ta‘limda eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Boshlang‘ich sinf davrida ta‘lim jarayoni faqatgina bilim berish bilangina cheklanib qolmay, balki o‘quvchining shaxsiy sifatleri, mustaqil tafakkuri ijodiy salohiyati hamda jamiyatdag faolligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli bu bosqichda o‘qituvchi har bir bolaning individual imkoniyatlari va qobiliyatlarini inobatga olgan holda yondashsa, ta‘lim natijalari yanada samarali bo‘ladi. Ushbu maqolada esa boshlang‘ich ta‘limda differensial va individuallashtirilgan yondashuvning mazmun-mohiyati, ularning ta‘limdag o‘rni, qo‘llash usullari hamda bu jarayonda pedagogning vazifalari atroflicha yoritib beriladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA SHARHLARI

Differensial yondashuv (lotincha differentia - farq, tafovut) o‘quvchilarning individual farqlarini inobatga olgan holda ta‘lim jarayonini tashkil etish tamoyilidiro. Pedagogikada bu yondashuvning mohiyati — o‘quvchilarning bilim darajasi, qobiliyati, o‘rganish sur‘ati, motivatsiyasi, qiziqishi, o‘rganish sur‘ati va individual ehtiyojlarini hisobga olib o‘qitishni tashkil etish usulidir. Ya‘ni bir sinfda bir xil dars berib qo‘ymay, har bir bolaga u uchun eng mos topshiriq, metod, ko‘mak va baholash beriladi. Ta‘lim jarayonida differensial va individuallashtirilgan yondashuvlarni qo‘llash bugungi kunda O‘zbekiston ta‘lim siyosatida ustuvor yo‘nalishlardan biri deb belgilangan. Qarorda o‘quvchilarning individual qobiliyati va ehtiyojiga mos ta‘lim tashkil etish, baholash tizimini takomillashtirish vazifasi qo‘yilgan bo‘lib, bu differensial baholash va tanlov topshiriqlari metodlariga asos bo‘ladi[1]. Ushbu yondashuvning ilmiy asoslari psixologiya, didaktika, pedagogika kabi fanlar bilan uzviy bog‘liqdir. Bu o‘quvchilarni qabul qilish darajasi, qobiliyati va qiziqishini aniqlashda shuningdek, turli metodlari va vositalarini farqlashga tayanadi.

Shu qatorda yurtimizdagi olimlar Sh. Sharipov, A. Qodiriy, U. Nishonov, A. Avloniy, H. H. Yo‘ldashev, N. Saidahmedov, M. Karimova kabi olimlarimiz o‘z asarlarida ta‘lim jarayonida o‘quvchi shaxsiga kuchliroq qarash, ularni barcha imkoniyatlarini ochish kerakligini aytib o‘tadilar. N. Saidahmedov ta‘limni individuallashtirishni “o‘quvchi shaxsining o‘ziga xos fikrlash, ijodiy yondashuv va mustaqil qaror qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilgan jarayon” deya aytib o‘tadi[2].

H.H.Yo‘ldoshev ham differensial yondashuvni ta‘lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida baholaydi va o‘qituvchi oldiga har bir o‘quvchining tayyorgarlik darajasiga mos pedagogik strategiyalarni tanlash vazifasini qo‘yadi[3].

Shu bilan birga, A.Avloniy ta‘limda “insonning tabiiy iste‘dodi va ijtimoiy hayotga moslashuvini uyg‘un rivojlantirish” g‘oyasini ilgari surib, bu fikr differensial yondashuvning ma‘naviy-pedagogik ildizlarini ko‘rsatib beradi[4].

Hozirgi zamon o‘zbek pedagogikasida differensial yondashuvni ta‘lim jarayoniga samarali tatbiq etish masalasi kompetensiyaviy yondashuv asosida uyg‘unlashtirilgan holda talqin etilmoqda. Bunda o‘qituvchi faqat bilim beruvchi subyekt sifatida emas, balki o‘quvchi shaxsining individual rivojlanishini boshqaruvchi yo‘naltiruvchi hamda qo‘llab-quvvatlovchi yetakchi sifatida namoyon bo‘lmoqda. Bunda ta‘lim oluvchilarning yosh va individual xususiyatlari, psixologik tiplari, bilish uslublari, qiziqishlari hamda ijtimoiy muhit omillari hisobga olinishi muhim ahamiyat kasb etadi. Aynan shu jihatlar differensial yondashuvni ta‘lim jarayonida samarali qo‘llash imkonini beradi. Shu ma‘noda, differensial yondashuvning ilmiy asoslari o‘zbek pedagogik tafakkurida ham chuqur ildiz otgan bo‘lib, u nafaqat o‘qitish metodikasini takomillashtirishga, ba‘lki ta‘lim jarayonini insonparvarlik, shaxsga yo‘naltirilgan hamda kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etishga xizmat qiladi. Natijada har bir o‘quvchining individual imkoniyatlarini to‘liq ro‘yobga chiqarish uchun zarur pedagogik sharoitlar yaratiladi. Mazkur yondashuv ta‘lim jarayonida o‘quvchi shaxsini markaziy o‘ringa qo‘yish orqali uning ijodiy salohiyati va refleksiv fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga hamda barkamol shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Differensial yondashuvning ilmiy asoslarini shakllantirishda MDH olimlari L.S. Vygotskiy, P.Ya. Galperin, A.N Leontyevlarning faoliyat nazariyasi shuningdek xorijiy olim J. Piagetning kognitiv rivojlanish haqidagi qarashlar muhim nazariy maanba sifatida e‘tirof etiladi[5]. Mazkur olimlar ta‘lim jarayonida bola shaxsining rivojlanishi ijtimoiy muhit, faoliyat hamda muloqot jarayonlari bilan uzviy bog‘liq ekanligin ilmiy asoslab berganlar. Ularning ta‘kidlashicha, aynan ushbu omillar o‘quvchining bilish faoliyati, tafakkuri va shaxsiy kamolotida hal qiluvchi ro‘l o‘ynaydi.

Ta‘lim jarayonida differensial yondashuv bir qator shakllar orqali amalga oshiriladi, ularning eng muhimlari quyidagilardan iborat:

1. Gorizontal differensiallashtirish – o‘quvchilarni qiziqish yoki tayyorgarlik darajasi bo‘yicha guruhlash; bu shakl bir sinf ichida parallel guruhlar tashkil etish imkonini beradi.

2. Vertikal differensiallashtirish – o‘quvchilarning individual rivojlanish bosqichlariga mos ta‘lim materialini tanlash, ya‘ni har bir o‘quvchiga uning imkoniyatlari va bilim darajasi bo‘yicha murakkablik darajasini belgilash.

3. Moslashuvchan (fleksibil differensiallashtirish - dars jarayonida o‘qituvchi o‘quvchilarning faol ishtirokini kuzatib, yondashuv va vazifalarni dinamik tarzda o‘zgartiradi.

Shu shakllar orqali o‘qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki o‘quvchi shaxsining individual rivojlanishini boshqaruvchi yo‘naltiruvchi va qo‘llab-quvvatlovchi sifatida faol namoyon bo‘ladi. Shuningdek, ta‘lim jarayonida o‘quvchilarning psixologik tiplari, bilish uslublari va ijtimoiy muhit omillari hisobga olinadi. Shu tariqa, differensial yondashuv nafaqat o‘qitish metodikasini, balki ta‘limni insonparvarlik ruhida tashkil etish g‘oyasini ham mustahkamlaydi.

Individuallashtirilgan yondashuv — bu har bir o‘quvchining shaxsiy xususiyatlarini, bilim olish uslublarini, qobiliyatlarini va ehtiyojlarini hisobga olgan holda o‘qitishni tashkil etish jarayonidir. Bunda o‘qituvchi har bir bola uchun alohida ta‘lim yo‘nalishi yoki topshiriq turi belgilaydi.

- Individuallashtirishning afzalliklari:
- O‘quvchining o‘z imkoniyatlarini to‘liq ro‘yobga chiqaradi;
- Mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi;
- O‘quvchida o‘ziga bo‘lgan ishonchni kuchaytiradi;
- Ta‘lim motivatsiyasini oshiradi va muvaffaqiyatsizlik holatlarini kamaytiradi;

Yuqoridagi keltirilgan fikrlarda psixologik qulay muhit yaratadi, bu esa ijobiy o‘qish natijalariga olib keladi. Masalan, bir o‘quvchi og‘zaki izoh orqali yaxshi o‘zlashtirsa, boshqasi vizual materiallar (rasmlar, sxemalar, videolar) orqali yaxshiroq tushunadi. Shu sababli o‘qituvchi darsda turli o‘qitish usullarini uyg‘unlashtirgan holda, har bir bola uchun samarali o‘quv yo‘lini topishi zarur.

Bunday yondashuv o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, o‘z imkoniyatlariga bo‘lgan ishonchini mustahkamlaydi hamda dars jarayonida faol ishtirok etishiga zamin yaratadi. Natijada ta‘lim jarayoni samaradorligi oshib o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalari bosqichma-bosqich takomillashib boradi. Differensial va individuallashtirilgan yondashuvlar ta‘lim jarayonida bir-birini o‘zaro to‘ldiruvchi muhim pedagogik tamoyillardir. Differensial yondashuv o‘quvchilarni ularning bilim saviyasi qobiliyati va tayyorgarlik darajasiga ko‘ra guruhlariga ajratgan holda o‘qitishni nazarda tutsa individuallashtirish ushbu jarayonni har bir o‘quvchining shaxsiy imkoniyatlari va ehtiyojlari asosida yanada chuqurlashtiradi. Masalan, o‘qituvchi sinfdagi o‘quvchilarni uch quruhga ajratishi mumkin:

- yuqori tayyorgarlikka ega o‘quvchilar
- o‘rtacha tayyorgarlikdagi o‘quvchilar
- qo‘shimcha yordamga muhtoj o‘quvchilar.

Har bir guruh uchun mos darajadagi topshiriqlar ishlab chiqiladi. Shu bilan birga, har bir o‘quvchiga shaxsiy fikr bildirish, mustaqil izlanish olib borish hamda ijodiy yondashish imkoniyat yaratiladi. Natijada o‘quvchilarda o‘z sur‘atida rivojlanish, ijtimoiy faollik va o‘zini anglash jarayonlari yanada faollashadi.

NATIJA VA MUHOKAMALAR

O‘qituvchi har bir o‘quvchining o‘quv faoliyatidagi muvaffaqiyatini muntazam kuzatib borishi va unga mos ravishda rag‘batlantirish usullarini tanlay olishi zarur. Bunday yondashuv o‘quvchi shaxsida “men muvaffaqiyatga erishaman” degan ishonchni shakllantiradi hamda uning o‘qishga bo‘lgan ijobiy munosabatini kuchaytiradi. Individuallashtirilgan yondashuvni amalga oshirish jarayonida o‘qituvchi diagnostik tahlil usullaridan ham samarali foydalanadi. Ya‘ni o‘quvchining bilim darajasi, o‘rganish tezligi, ijodiy fikrlash qobiliyati va mustaqillik darajasi muntazam ravishda tahlil qilinadi. Ushbu tahlillar asosida o‘qituvchi dars jarayonini moslashtirib boradi, o‘quvchining kuchli tomonlarini mustahkamlaydi va sust jihatlarini rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratadi. Shuningdek, o‘qituvchining ro‘li o‘quvchilarda ijobiy motivatsiyani shakllantirishda ham beqiyos ahamiyatga ega. Har bir bola o‘zini qadrlangan va tushunilgan deb his qiladigan muhitda yanada faolroq bo‘ladi. Shu sababli o‘qituvchi

pedagogik jarayonda empatiya, bag‘rikenglik sabrlilik va tenglik tamoyillarini asosiy qadriyatlar sifatida qo‘llashi lozim. Zamonaviy o‘qituvchi, ayniqsa differensial yondashuv sharoitida an‘anaviy “o‘qituvchi-o‘quvchi” modelidan “hamkor-yo‘ldosh” modeliga o‘tishi zarur. Bu yondashuv o‘quvchining faol ishtirokini, tanqidiy fikrlashini mustaqil qaror qabul qilishini va ijodiy yondashuvini rivojlantiradi. Bundan tashqari, o‘qituvchi o‘z kasbiy kompetensiyasini doimiy ravishda oshirib borishi, ta‘limdagi yangiliklarni o‘rganishi, ilg‘or tajribalarni tahlil qilish hamda innovatsion metodlardan samarali foydalanishi zarur. Bu jarayonlar o‘qituvchining professional o‘rishiga bevosita xizmat qiladi.

Amaliy misollar va metodik yondashuv. Boshlang‘ich ta‘limda differensial va individuallashtirilgan yondashuvni samarali amalga oshirishda quyidagi metodlar alohida ahamiyat kasb etadi:

“Darajalangan topshiriqlar metodi” – o‘quvchilarga bir xil mavzu doirasida, ammo turli murakkablik darajasidagi topshiriqlar taqdim etiladi. Masalan, “Tabiatdagi suv aylanishi” mavzusi asosida

- 1-darajali o‘quvchi rasm chizadi,
- 2-darajali o‘quvchi qisqa matn yozadi,
- 3-darajali o‘quvchi esa izohli hikoya tuzadi.

Bu metod o‘quvchilarning bilim darajasiga mos faoliyatni tashkil etishga xizmat qiladi.

“Tanlov topshiriqlari metodi” – o‘quvchilarga topshiriq turini mustaqil tanlash imkoniyati beriladi (ijodiy ish, test, loyiha va boshqalar). Ushbu metod o‘quvchilarning qiziqishi va ichki motivatsiyasini kuchaytiradi, mustaqil qaror qabul qilish ko‘nikmasini rivojlantiradi.

“Individuallashtirilgan portfel metodi” – o‘quvchining o‘quv yutuqlari, mustaqil ishlari va ijodiy loyihalari jamlanmasi asosida uning rivojlanish dinamikasi tizimli ravishda kuzatib boriladi. Bu metod o‘quvchining shaxsiy o‘rishini baholashda muhim ahamiyatga ega.

“Differensial baholash tizimi” – bunda o‘quvchi nafaqat yakuniy natijaga qarab, balki ta‘lim jarayonidagi faolligi, sa‘y-harakatlari va intilishlari asosida ham baholanadi va rag‘batlantiriladi. Bu esa barcha o‘quvchilarda muvaffaqiyatga erishish motivatsiyasini oshiradi.

O‘qituvchining roli va kompetensiyasi. Boshlang‘ich ta‘lim tizimida differensia va individuallashtirilgan yondashuvlarni samarali joriy etish, eng avvalo o‘qituvchining kasbiy kompetensiyasi, pedagogik mahorati hamda yuksak insoniy fazilatlariga bevosita bog‘liqdir. Chunki o‘qituvchi bu jarayonda nafaqat bilim beruvchi, balki o‘quvchilarning ichki imkoniyatlarini yuzaga chiqaruvchi ularning shaxsiy va intellektual rivojlanishiga yo‘naltiruvchi murabbiy hamda yo‘l ko‘rsatuvchi sifatida faoliyat yuritadi. Zamonaviy boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchisining ro‘li o‘quvchini faqat tayyor bilimlar bilan ta‘minlash bilangina cheklanmaydi. U, avvalo, o‘quvchining individual qobiliyatlarini aniqlash, unga mos metod va strategiyalarni tanlash hamda ta‘lim jarayonida shaxsiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash orgali ta‘lim jarayonining faol dizayneri sifatida namoyon bo‘ladi. O‘qituvchi har bir o‘quvchining psixologik holati, bilish faoliyati va ijtimoiy muhitini chuqur tahlil qilib, unga mos yondashuvni tanlab olishi zarur. O‘qituvchi har bir o‘quvchining o‘quv faoliyatidagi muvaffaqiyatini muntazam kuzatib borishi va unga mos ravishda rag‘batlantirish usullarini tanlay olishi zarur. Bunday yondashuv o‘quvchi shaxsida “men muvaffaqiyatga erishaman” degan ishonchni shakllantiradi hamda uning o‘qishga bo‘lgan ijobiy munosabatini

kuchaytiradi. Individuallashtirilgan yondashuvni amalga oshirish jarayonida o‘qituvchi diagnostik tahlil usullaridan ham samarali foydalanadi. Ya‘ni o‘quvchining bilim darajasi, o‘rganish tezligi, ijodiy fikrlash qobiliyati va mustaqillik darajasi muntazam ravishda tahlil qilinadi. Ushbu tahlillar asosida o‘qituvchi dars jarayonini moslashtirib boradi o‘quvchining kuchli tomonlarini mustahkamlaydi va sust jihatlarini rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratadi. Shuningdek, o‘qituvchining ro‘li o‘quvchilarda ijobiy motivatsiyani shakllantirishda ham beqiyos ahamiyatga ega. Har bir bola o‘zini qadrlangan va tushunilgan deb his qiladigan muhitda yanada faolroq bo‘ladi. Shu sababli o‘qituvchi pedagogik jarayonda empatiya, bag‘rikenglik sabrlik va tenglik tamoyillarini asosiy qadriyatlar sifatida qo‘llashi lozim. Zamonaviy o‘qituvchi, ayniqsa differensial yondashuv sharoitida an‘anaviy “o‘qituvchi-o‘quvchi” modelidan “hamkor-yo‘ldosh” modeliga o‘tishi zarur. Bu yondashuv o‘quvchining faol ishtirokini, tanqidiy fikrlashini mustaqil qaror qabul qilishini va ijodiy yondashuvini rivojlantiradi. Bundan tashqari, o‘qituvchi o‘z kasbiy kompetensiyasini doimiy ravishda oshirib borishi, ta‘limdagi yangiliklarni o‘rganishi, ilg‘or tajribalarni tahlil qilish hamda innovatsion metodlardan samarali foydalanishi zarur. Bu jarayonlar o‘qituvchining professional o‘sishiga bevosita xizmat qiladi.

XULOSA

Boshlang‘ich ta‘lim jarayonida differensial va individuallashtirilgan yondashuvlarni qo‘llash shunchaki zamonaviy talab emas, balki har bir o‘quvchining tabiiy salohiyatini to‘laqonli ro‘yobga chiqarishning muhim pedagogik shartidir. Mazkur yondashuvlar o‘quvchilarning individual rivojlanishini ta‘minlash bilan birga o‘qituvchining kasbiy kompetensiyasi va pedagogik mahoratini yanada takomillashtiradi, ta‘lim jarayonining insonparvarlik, adolatlilik va samaradorlik darajasini oshiradi. Shunday ekan, har bir o‘qituvchi o‘z pedagogik amaliyotida differensial hamda individuallashtirilgan yondashuvlarni izchil va tizimli tarzda qo‘llagan taqdirda, boshlang‘ich ta‘limda yuqori natijalarga erishish, innovatsion fikrlovchi, faol, mustaqil va mas‘uliyatli shaxslarni tarbiyalash imkoniyatlari sezilarli darajada kengayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ta‘lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. – Toshkent, 2019.
2. Saidahmedov N. *Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.
3. Yo‘ldoshev H.H. *Ta‘lim samaradorligini oshirishning pedagogik asoslari*. – Toshkent: Fan, 2018.
4. Abdulla Avloniy. *Turkiy guliston yoxud axloq*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2006.
5. Lev Vygotsky. *Pedagogik psixologiya*. – Moskva: Pedagogika, 1991.
6. Jean Piaget. *The Psychology of Intelligence*. – London: Routledge, 2001.
7. Karimova M. *Boshlang‘ich ta‘lim pedagogikasi*. – Toshkent: Tafakkur, 2020.
8. Nishonov U. *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
9. Sharipov Sh. *Ta‘limda innovatsion yondashuvlar*. – Toshkent: Universitet, 2021.
10. Qodiriy A. *Pedagogik fikrlar va ta‘lim masalalari*. – Toshkent: Ma‘naviyat, 2016.
11. O‘zbekiston Respublikasi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.

“Boshlang‘ich ta‘lim tizimida zamonaviy kompetensiyalarni rivojlantirish: integrativ yondashuvlar va amaliy yechimlar” mavzusidagi Respublika anjumani materiallar to‘plami.
NamDPI 2026-yil 9-oktabr

12. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining umumiy o‘rta ta‘lim davlat ta‘lim standartlariga oid qarorlari. – Toshkent, 2021.